

**TURKMAN TILI VA ADABIYOTI FANIDAN MALAKA TOIFASI
SINOVLARI TOPSHIRIQLARINING MAVZULARI VA QO‘LLANILGAN
ADABIYOTLAR RO‘YXATI**

Bölu miň kody	Bahalandyrylan mazmun elementiniň kody	Sinov paytida baholangan tarkib elementi
1. Fonetika va Orfografiya		
	1.1	Sözleriň ýazylyşy
	1.2	Gepleşiş sesleri, bogunlar, sesler
	1.3	Fonetik hadysalar
	1.4	Xalq og’zaki ijodi va qadimgi dunyo adabiyoti (O’zbek xalq dostonlari, Homer) Halk döredijiligi we gadymy dünýä edebiyaty (Türkmen halk eposlary, Gomer)
2. Leksikologiya we frazeologiya		
2	2.1	Sözleriň leksik manysy
	2.2	Asyl manysy we göçme many
	2.3	Jümleler
	2.4	Omonimler we paronimler, sinonimler we antonimler
	2.5	Gadymy türki edebiyat (Kaşgarly, Yusup has Hajyp, Rabguzy, Ýassawy)
	2.6	XIV-XV asyrlaryň edebiyaty (Lutfiý, Hoja Ahmet, Nowaýy, Babyr)
3. Morfemika. Söz ýasalysy		
3	3.1	Söz ýasalysy
	3.2	Söz düzümi
	3.3	Goşulmalar
	3.5	Jahon adabiyoti: Oskar Uayld, Shekspir, Lengston Xyust, Servantes, Janni Rodari, Chexov, Remark, Dumbadze
	3.6	Türkmen edebiyatynyň wekilleri bolan Döwletmämmet Azady, Magtymguly, Magrupy, Şeýdaýy, Şabende, Andalyp, Gaýyby, Mollanepes, Kemine, Zelili, Seýdi, B.Kerbabaýew, A.Gowşudow, B.Hudaýnazarow, A.Kekilow, G.Eziziow, K.Gurbannepesow, K.Kulyýew, H.Kulyýew
4. Morfologiya		
	4.1	at, sypat, san
	4.2	Çalyşma, işlik, hal
	4.3	Kömekçiler

4	4.4	Many aňlatmaýan söz toparlary
	4.5	Dünýä edebiyaty wekilleri bolan Alfons Dode, Puşkin, Ernest Seton Tompson, Çingiz Aýmatow, Rasul Gamzatow, Ibraýym Ýusupow, Janny Rodari, Oljas Süleýmanow, Yesenin
	4.6	XX asyr türkmen edebiyaty: B.Kerbabaýew, A.Gowşudow, B.Hudaýnazarow, A.Kekilow, G.Eziziow, K.Gurbanpesow, K.Kulyýew, H.Kulyýew
5. Sintaksis we dyngy belgileri		
5	5.1	Sözlemde sözleriň baglanyşygy, Söz düzümi we ýönekeý sözlem, sözlemiň esasy bölekleri, giriş sözleri
	5.2	Söz düzümi we ýönekeý sözlem,
	5.3	giriş sözleri, göşma sözlem
	5.4	Garaşsyzlyk döwrüniň edebiyaty
Stilistika		
6.		
6	6.1	Gepleyiş stilleri
	6.2	stilistik ýalňyşlyklar;
	6.3	Edebiyat teoriýasy: goşgy düzüliş
	6.4	Barmak şçeği
7. Okap düşünmek we labyzly okaýyş		
7	7.1	Liriki goşgy, olaryň mazmunyna düşünmek
	7.2	Murabba goşgyny derňemek
	7.3	Rubagynyň derňewi
	7.4	Dörtlükleriň derňewi
	7.5	Proza eserleriniň tekstini okap düşünmek

Bölümiň kody	Bahalanan düzüm elementiniň kody	Synag wagtynda bahalanan düzüm elementi
1 Fonetika, Orfografiya		
1.1	Sözleriň ýazylyşy	1.1.1. çekimli sesleri we çekimsiz sesler 1.1.2. çekimli sesleriň ýazuw düzgüni 1.1.3. sözleri ýalňyşsyz ýazmak
1.2	Gepleyiş sesleri, bogun, basym	1.2.1 Gepleyiş sesleri we olaryň klassifikasiya 1.2.2 Çekimli we çekimsiz sesleriň ýazuw düzgüni 1.2.3. Sözleri bogunlara bölmek we bogun görmüşleri 1.2.8. Basym

1.3	Fonetik hadysalar	1.3.1. Ses çalşygy 1.3.2. Sesiň peselmegi 1.3.3. Sesiň äheňi
1.4	Halk döredijiligi we Gadymy dünýä edebiýaty (Halk eposlary)	1.4.1 Halk döredijiligi we Gadymy dünýä edebiýaty (Halk eposlary)
2. Leksikologiýa va frazeologiýa		
2.1	Sözleriň leksik manysy	2.1.1 2.1.1 Sözüň leksik manysy, ulanylyş gerimi, çeper eseriň düzümindäki manylary
2.2	Asyl manysy we göçme many	2.2.1 Sözüň göçme we göçme manysy. 2.2.2 Metafora, metonimiýa, sinekdoha we başgalar
2.3	Jümleler	2.3.1. türkmen dilinde durnukly söz düzümleri 2.3.2 Söz düzümleriniň ulanylyşy we manylary
2.4	Omonimler, paronimler, sinonimler, antonimler	2.4.1 Leksik omonimler 2.4.2 Paronimler 2.4.3 Sinonimler we sinonimik hatarlar. 2.4.4 Antonimler
2.5	Gadymy türki edebiýat (Kaşgarli, Yusup Has Hajyp, Rabguzy, Ýassawy we başgalar)	2.5.1. Gadymy türki edebiýat (Kaşgarli, Yusup Has Hajyp, Rabguzy, Ýassawy we başgalar)
2.6	XIV-XV asyrlaryň edebiýaty (Nowaýy, Babyr, Garajaoglan, Ýunus Emre)	2.6.1. XIV-XV asyrlaryň edebiýaty (Nowaýy, Babyr, Garajaoglan, Ýunus Emre)
3.Morfemika. Söz ýasalýş		
3.1	Söz ýasalýş	3.1.1. Goşulmalar arkaly söz ýasalýş 3.1.2. Düýp söz we söz ýasýjy goşulmalar 3.1.3. Gurluşy boýunça söz ýasamak
3.2	Sözüň gurluşy	3.2.1. Sözüň gurluşy 3.2.2. Sada , goşma, tirkeş sözler
3.3	Goşulmalar	3.3.1. Goşulmalryň görnüşler 3.3.2. Söz ýasýjy goşulmalar 3.3.3. Söz üýtgediji goşulmalar
3.4	Jahon adabiyoti: Oskar Uayld, Shekspir,	3.4.1 Jahon adabiyoti: Oskar Uayld, Shekspir, Lengston Xyust, Servantes, Janni Rodari, Chexov,

	Lengston Xyust, Servantes, Janni Rodari, Chexov, Remark, Dumbadze we başgalar	Remark, Dumbadze
3.5	Türkmen edebiýatynyň wekilleri bolan Döwletmämmet Azady, Magtymguly, Magrupy, Şeýdaýy, Şabende, Andalyp, Gaýyby, Mollanepes, Kemine, Zelili, Seydi, B.Kerbabaýew, A.Gowşudow, B.Hudaýnazarow, A.Kekilow, G.Eziziow, K,Gurbannepesow, K.Kulyýew, H.Kulyýew	3.5.1. Türkmen edebiýatynyň wekilleri bolan Döwletmämmet Azady, Magtymguly, Magrupy, Şeýdaýy, Şabende, Andalyp, Gaýyby, Mollanepes, Kemine, Zelili, Seydi, B.Kerbabaýew, A.Gowşudow, B.Hudaýnazarow, A.Kekilow, G.Eziziow, K,Gurbannepesow, K.Kulyýew, H.Kulyýew
4. Morfologiýa		
4.1	at, sypat, san	4.1.1. Atlaryň gurluşyna görä görnüşleri 4.1.2. Atlaryň görnüşleri: has we jyns atlar; 4.1.3. Atlaryň grammatiki kategoriýalary. 4.1.4. Adam atlar, obýekt atlary, ýer-ýurt atlary, hereket atlary 4.1.5. Sypatlaryň gurluşyna görä görnüşleri 4.1.6. Sypat derejeleri 4.1.7. Tertip sanlar 4.1.8. Mukdar sanlar we olaryň many görnüşler 4.1.9. Atlaryň, sypatlaryň, sanlaryň üýtgeýişleri
4.2	Çalyşma, işlik, hal	4.2.1. At çalyşmalarynyň morfologik aýratynlyklary 4.2.2. Hallaryň morfologiki aýratynlyklary 4.2.3. Kömekçi işlik 4.2.4. İşlik zamanlary 4.2.5. İşligiň degişlilik goşulmalary 4.2.6. İşligiň morfologiki aýratynlyklary
4.3.	Kömekçi söz toparlary	4.3.1. Kömekçi we onuň görnüşleri 4.3.2. Baglaýjylar we onuň görnüşleri 4.3.3. Sözsoňular we görnüşleri
4.4	Many aňlatmaýan söz toparlary	4.4.1. ses we şekil aňladýan sözleri 4.4.2. ownuk bölekler 4.4.3. Modal sözler

4.5.	Dünýä edebiyaty wekilleri bolan Alfons Dode, Puşkin, Ernest Seton Tompson, Çingiz Aýtmatow, Rasul Gamzatow, Ibraýym Ýusupow, Janny Rodari, Oljas Süleýmanow, Yesenin we başgalar	4.5.1. Çingiz Aýtmatow, Rasul Gamzatow, Ibraýym Ýusupow döredijiligi 4.5.2 Janny Rodari, Oljas Süleýmanow, Yesenin we başgalar döredijiligi
4.6.	XX asyr türkmen edebiyaty: B.Kerbabaýew, A.Gowşudow, B.Hudaýnazarow, A.Kekilow, G.Eziziow, K.Gurbanpesow, K.Kulyýew, H.Kulyýew	4.6.1. B.Kerbabaýew, A.Gowşudow, B.Hudaýnazarow döredijiligi 4.6.2. A.Kekilow, G.Eziziow, K.Gurbanpesow, K.Kulyýew, H.Kulyýew döredijiligi
5. Sintaksis we dyngy belgileri		
5.1.	Söz düzümi we ýönekeý sözlem, sözlemiň esasy bölekleri,	5.1.1. Sözlemde sözleriň baglanyşygy So'zlar va iboralarni bog'lash usullari 5.1.2. Söz düzümi we ýönekeý sözlem 5.1.3. Goşma sözlemler
5.2	Szölemiň agzalary	5.2.1. Eýe we onuň aňladylyşy 5.2.2. Habar we onuň ulanylyşy 5.2.4. Eýe we habaryň ylalaşygy 5.2.5. Sözlemiň aýyklaýjy agzalary
5.3	Giriş sözleri, goşma sözlem	5.3.1. Goşma sözlemleriň görnüşleri 5.3.2. Düzmeli goşma sözlemler 5.3.3. Eýerjeňli goşma sözlemler 5.3.4. Goşma sözlemleriň baglanyşygy
5.4	Garaşsyzlyk döwrüniň edebiyaty	5.4.1. Garaşsyzlyk döwrüniň türkmen poeziýasy 5.4.2. Garaşsyzlyk döwri türkmen prozasy 5.4.3. Garaşsyzlyk döwri türkmen dramaturgiýasy
6. Stilistika		
6.1	Gepleşik stilleri	6.1.1. Ylmy stil 6.1.2. Geleşik stili
6.2	Stilistik ýalňyşlyklar	6.2.1. Stilistik ýalňyşlyklar. 6.2.2. Sözlemleriň we sözleriň nädogry ulanylmagy
6.4	Edebiyat teoriýasy: goşgy düzüliş kadalary	6.4.1. Aruz hakda 6.4.2. Barmak ölçegi

	goşgy ölçegleri	6.4.3. goşgy düzüliş kadalary
7. Okap düşünmek we labyzly okaýyş		
7.1	Liriki goşgy, olaryň mazmunyna düşünmek	7.1.1. Liriki goşgy, olaryň mazmunyna düşünmek
7.2	Murabba goşgyny derňemek	7.2.1. Murabba goşgyny derňemek olaryň mazmunyna düşünmek
7.3	Rubagynyň derňewi	7.3.1. Rubagynyň derňewi we onuň kapyýalaryny tapyp bilmek
7.4	Dörtlükleriň derňewi	7.4.1. Dörtlükleriň derňewi we çeperçiligi
7.5	Proza eserleriniň tekstini okap düşünmek	7.5.1. Proza eserleriniň tekstini okap düşünmek
7.6	Proza eserleriniň tekstindäki jümleleriň mazmunyna düşünmek	7.6.1. Proza eserleriniň tekstindäki jümleleriň mazmunyna düşünmek

Foydalanishga tawsiya etiladigan asosiy adabiyotlar:

Ene dili dersinden:

1. 5-sinf. Türkmen dili. G.Soyunowa, G.Nazarowa, B.Muhammedowa . “Toşkent”, 2015.
2. 6-sinf. Türkmen dili. M.Hanmatow, A.Hanmatow, G.Welbegow. “Toşkent”, 2022.
3. 7-sinf. Türkmen dilli. M.Hanmatow, A.Hanmatow, K.Razzakowa. “Toşkent”, 2022.
4. 8-sinf. Türkmen dili. G.Nazarowa, H.Arazklyçewa, D.Aşyrow. “Toşkent”, 2019.
5. 9-sinf. Türkmen dili. I.Arazow, N.Latipow. “Toşkent”, 2019.
6. 10-sinf. Türkmen dili. G.Nazarowa, H.Arazklyçewa. “Toşkent”, 2018
7. 11-sinf. Türkmen dili. R.Klyçew, M.Berdiýew. “Toşkent”, 2018

Edebiyat dersinden:

- 1.5-sinf edebiyat dersligi. G.Welbegow, K.Razzakowa. “Toşkent”, 2015
2. 6-sinf edebiyat dersligi. R.Klyçew, Arazow D. “Toşkent”, 2022
3. 7-sinf edebiyat dersligi. G.Soyunowa, I.Arazow, S.Hydyrow. “Toşkent”, 2022.
4. 8-sinf edebiyat dersligi. R.Klyçew, N.Latipow, N.Gurbanberdiýew. “Toşkent”, 2019.

5. 9-sinf edebiýat dersligi. G.Welbegow, K.Razzakowa. “Toşkent”, 2019.
6. 10-sinf edebiýat dersligi. G.Welbegow, K.Razzakowa. “Toşkent”, 2022.
7. 11-sinf edebiýat dersligi. I.Arazow, R.Klyçew. “Toşkent”, 2018.

Goşmaça edebiýatlar:

1. Türkmen diliniň grammatikasy(Morfologiýa) “Aşgabat”, 1999.
2. Rejebow D. XX asyr türkmen edebiýaty. “Aşgabat”, 2010.
3. Atayew K. XVIII asyr türkmen edebiýaty. “Aşgabat”, 1988.